

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-125/03 R και T-253/03 R

Akzo Nobel Chemicals Ltd και Akros Chemicals Ltd

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«Διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων — Ανταγωνισμός — Ελεγκτικές εξουσίες της Επιτροπής — Προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των σχέσεων μεταξύ δικηγόρων και πελατών — Αλληλογραφία μεταξύ δικηγόρων και πελατών — Όρια»

Διάταξη του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 30ής Οκτωβρίου 2003 . . . Π - 4777

Περίληψη της διατάξεως

- 1. Διαδικασία — Παρέμβαση — Ασφαλιστικά μέτρα — Ενδιαφερόμενα πρόσωπα — Αίτηση αναστολής εκτελέσεως αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία απερρίφθη αίτηση προστασίας του εμπιστευτικού χαρακτήρα εγγράφων τα οποία αντεγράφησαν κατά τη διάρκεια ελέγχου βάσει του άρθρου 14 του κανονισμού 17 — Διαφορά αφορώσα την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα της αλληλογραφίας με δικηγόρους και νομικούς συμβούλους επιχειρήσεων — Αίτηση παρεμβάσεως ενώσεων δικηγόρων και νομικών συμβούλων επιχειρήσεων — Παραδεκτό (Οργανισμός του Δικαστηρίου, άρθρο 40, εδ. 2)*

2. Ασφαλιστικά μέτρα — Προϋποθέσεις παραδεκτού — Παραδεκτό της κύριας προσφυγής — Δεν ασκεί επιρροή — Όρια
(Άρθρα 242 ΕΚ και 243 ΕΚ· Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, άρθρο 104 § 1)
3. Πράξεις των οργάνων — Απόφαση — Κύρος — Απόφαση περί ελέγχου βάσει του άρθρου 14 του κανονισμού 17 — Νομικές και πραγματικές περιστάσεις που αφορούν τη διεξαγωγή της διαδικασίας ελέγχου — Περιστάσεις που δεν θίγουν το κύρος της εν λόγω αποφάσεως
(Άρθρο 230 ΕΚ· κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 14 § 3)
4. Ασφαλιστικά μέτρα — Αναστολή εκτελέσεως — Προϋποθέσεις χορηγήσεως — *Fumus boni juris* — Προσβολή, εκ πρώτης όψεως, των δικαιωμάτων άμυνας κατά τη διάρκεια ελέγχου που διενεργήθηκε κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 17 — Σημειώσεις που συντάχθηκαν με σκοπό την παροχή συμβουλών από δικηγόρο ή αλληλογραφία ανταλλασσομένη με δικηγόρο που απασχολείται με πάγια αντιμισθία σε μια επιχείρηση
(Άρθρα 242 ΕΚ και 243 ΕΚ· κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 14)
5. Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Ελεγκτικές εξουσίες της Επιτροπής — Άρνηση της επιχειρήσεως να προσκομίσει την αλληλογραφία με τον δικηγόρο της επικαλουμένη τον εμπιστευτικό χαρακτήρα της αλληλογραφίας αυτής — Εξουσίες της Επιτροπής
(Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 14)
6. Ασφαλιστικά μέτρα — Αναστολή εκτελέσεως — Προϋποθέσεις χορηγήσεως — Σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία — Έννοια — Αίτηση αναστολής εκτελέσεως αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία απεργίφθη αίτηση προστασίας του εμπιστευτικού χαρακτήρα εγγράφων τα οποία αντεγράφησαν κατά τη διάρκεια ελέγχου βάσει του άρθρου 14 του κανονισμού 17
(Άρθρα 242 ΕΚ και 243 ΕΚ· Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, άρθρο 104 § 2)
7. Ασφαλιστικά μέτρα — Αναστολή εκτελέσεως — Προϋποθέσεις χορηγήσεως — Στάθμιση του συνόλου των διακυβευόμενων συμφερόντων — Έννοια — Αίτηση αναστολής εκτελέσεως αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία απεργίφθη αίτηση προστασίας του εμπιστευτικού χαρακτήρα εγγράφων τα οποία αντεγράφησαν κατά τη διάρκεια ελέγχου βάσει του άρθρου 14 του κανονισμού 17 — Στάθμιση του συμφέροντος των αιτουσών να μην αποκαλυφθούν πληροφοριακά στοιχεία τα οποία περιέχονται στα εν λόγω έγγραφα και του γενικού συμφέροντος της Επιτροπής που αφορά την τήρηση των κανόνων περί ανταγωνισμού
(Άρθρα 242 ΕΚ και 243 ΕΚ)

1. Σύμφωνα με το άρθρο 40, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που εφαρμόζεται στο Πρωτοδικείο δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του ίδιου Οργανισμού, το δικαίωμα ενός ιδιώτη να ασκεί παρέμβαση εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι ο τελευταίος

έχει συμφέρον στην επίλυση της διαφοράς. Επιτρέπεται η παρέμβαση αντιπροσωπευτικών ενώσεων που έχουν ως στόχο την προστασία των μελών τους σε υποθέσεις στις οποίες ανακύπτουν βασικά ζητήματα δυνάμενα να επηρεάσουν την κατάσταση των μελών αυτών.

Επομένως, ενώσεις δικηγόρων και νομικών συμβούλων επιχειρήσεων, οι οποίες εκπροσωπούν τα συμφέροντα των μελών τους και έχουν ως στόχο την προστασία των εν λόγω συμφερόντων, έχουν δικαίωμα να ασκούν παρέμβαση στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων που θέτει ευθέως ζητήματα αρχής σχετικά, αφενός, με τον εμπιστευτικό χαρακτήρα της ανταλλασσομένης με δικηγόρους και νομικούς συμβούλους επιχειρήσεων αλληλογραφίας και, αφετέρου, με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο δικάζων κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δικαστής δύναται να διατάσσει τη λήψη προσωρινών μέτρων όσον αφορά τα έγγραφα των οποίων η Επιτροπή επιθυμεί να λάβει γνώση βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, αλλά ως προς τα οποία οι επιχειρήσεις υποστηρίζουν ότι τα εν λόγω έγγραφα προστατεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Συγκεκριμένα, ο καθορισμός των ως άνω προϋποθέσεων μπορεί να θίγει ευθέως τα συμφέροντα των ως άνω μελών, καθόσον οι εν λόγω προϋποθέσεις μπορούν να περιορίζουν ή να επεκτείνουν την προσωρινή δικαστική προστασία που ισχύει, μεταξύ άλλων, για τα έγγραφα που προέρχονται από τους δικηγόρους και τους νομικούς συμβούλους επιχειρήσεων και καθόσον οι ανωτέρω ενώσεις θεωρούν ότι τα εν λόγω έγγραφα καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο.

(βλ. σκέψεις 43, 45-46, 50, 52-53)

2. Το παραδεκτό της κύριας προσφυγής δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να εξετάζεται στο πλαίσιο της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, διότι άλλως προδικάζεται η ουσία της υποθέσεως. Μπορεί εντούτοις, αν προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι η κύρια προσφυγή, προς την οποία

συναρτάται η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, είναι προδήλως απαράδεκτη, να αποδειχθεί αναγκαία η διαπίστωση της υπάρξεως ορισμένων στοιχείων που καθιστούν δυνατό να συναχθεί, εκ πρώτης όψεως, το παραδεκτό μιας τέτοιας προσφυγής.

(βλ. σκέψη 56)

3. Σύμφωνα με γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, η νομιμότητα μιας πράξεως πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα τις υφιστάμενες κατά το χρονικό σημείο εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως νομικές και πραγματικές περιστάσεις, κατά τρόπο ώστε πράξεις μεταγενέστερες της εκδόσεως μιας αποφάσεως δεν μπορούν να θίξουν την ισχύ της. Επομένως, στο πλαίσιο ελέγχου που στηρίζεται στο άρθρο 14 του κανονισμού 17, μια επίχειρηση δεν μπορεί να προβάλει την έλλειψη νομιμότητας των διαδικασιών ελέγχου προς στήριξη αιτημάτων περί ακυρώσεως της πράξεως βάσει της οποίας η Επιτροπή προέβη στον έλεγχο αυτόν.

(βλ. σκέψεις 68-69)

4. Ο κανονισμός 17 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι προστατεύει τον εμπιστευτικό χαρακτήρα της αλληλογραφίας μεταξύ δικηγόρων και πελατών, υπό την προϋπόθεση ότι, αφενός, πρόκειται για αλληλογραφία ανταλλασσομένη στο πλαίσιο και προς το συμφέρον του δικαιώματος άμυνας του πελάτη

και, αφετέρου, προέρχεται από ανεξάρτητους δικηγόρους, ήτοι από δικηγόρους που δεν συνδέονται με τον πελάτη με εργασιακή σχέση.

Η ως άνω αρχή της προστασίας της αλληλογραφίας μεταξύ δικηγόρου και πελάτη πρέπει να θεωρηθεί ότι επεκτείνεται και στα εσωτερικά έγγραφα που περιορίζονται να επαναλάβουν το κείμενο ή το περιεχόμενο της εν λόγω αλληλογραφίας.

Ένας ισχυρισμός που αποσκοπεί στο να αποδείξει ότι τα έγγραφα τα οποία συντάσσονται με σκοπό την παροχή συμβουλών από δικηγόρο και προς το συμφέρον των δικαιωμάτων άμυνας, αφενός, και η αλληλογραφία που ανταλλάσσεται με δικηγόρο που απασχολείται με πάγια αντιμισθία σε μια επιχείρηση, αφετέρου, καλύπτονται επίσης από το επαγγελματικό απόρρητο θέτει πολύ σημαντικά και περίπλοκα ζητήματα αρχής. Κατά συνέπεια, ένας τέτοιος ισχυρισμός χρήζει ενδελεχούς εξετάσεως στην κύρια δίκη. Επομένως, κατά το στάδιο της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, ο εν λόγω ισχυρισμός δεν είναι προδήλως αβάσιμος και πληροί την προϋπόθεση όσον αφορά το «*fumus boni juris*».

(βλ. σκέψεις 95-98, 114, 119-120, 130)

5. Όταν μια επιχείρηση, που υποβάλλεται σε έλεγχο δυνάμει του άρθρου 14 του κανονισμού 17, αρνείται, επικαλούμενη

το δικαίωμα προστασίας του εμπιστευτικού χαρακτήρα των σχέσεων μεταξύ δικηγόρου και πελάτη, να προσκομίσει, μεταξύ των επαγγελματικών εγγράφων που ζητεί η Επιτροπή, την αλληλογραφία μεταξύ αυτής και του δικηγόρου της, πρέπει εν πάση περιπτώσει να παράσχει στους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους της Επιτροπής, χωρίς εντούτοις να πρέπει να αποκαλύψει το περιεχόμενο της ανωτέρω αλληλογραφίας, χρήσιμα στοιχεία, ικανά να αποδείξουν ότι η εν λόγω αλληλογραφία συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που δικαιολογούν την έννομη προστασία της. Αν η Επιτροπή θεωρήσει ότι τα ανωτέρω αποδεικτικά στοιχεία δεν είναι ικανοποιητικά, εναπόκειται στην Επιτροπή να διατάξει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, την προσκόμιση της επίδικης αλληλογραφίας. Εν συνεχεία, η επιχείρηση που υπεβλήθη σε έλεγχο δύναται να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής συνοδευόμενη, ενδεχομένως, από αίτηση για τη λήψη προσωρινών μέτρων βάσει των άρθρων 242 ΕΚ και 243 ΕΚ.

(βλ. σκέψη 132)

6. Ο επείγων χαρακτήρας μιας αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με την ανάγκη που υφίσταται για την έκδοση προσωρινής αποφάσεως, προκειμένου να αποφευχθεί η πρόκληση σοβαρής και ανεπανόρθωτης ζημίας στον διάδικο που ζητεί τη λήψη του προσωρινού μέτρου.

Πρέπει να θεωρηθεί ως επείγουσα μια αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που απο-

σκοπεί στην αναστολή εκτελέσεως αποφάσεως της Επιτροπής στην οποία η τελευταία αναφέρει ότι θα λάβει γνώση εγγράφων τα οποία αντεγράφησαν κατά τη διάρκεια ελέγχου βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 και τοποθετήθηκαν σε σφραγισμένο φάκελο, και ως προς τα οποία, εξάλλου, μια επιχείρηση υποστηρίζει ότι τα έγγραφα αυτά προστατεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο.

Συγκεκριμένα, αν η Επιτροπή ελάμβανε γνώση των ως άνω εγγράφων και αν, μεταγενεστέρως, ο κοινοτικός δικαστής ακύρωνε την απόφαση αυτή, θα ήταν στην πράξη αδύνατο να αντλήσει η Επιτροπή όλες τις συνέπειες από την ως άνω απόφαση περί ακυρώσεως, εφόσον οι υπάλληλοι της Επιτροπής θα είχαν ήδη λάβει γνώση του περιεχομένου των εγγράφων. Υπ' αυτήν την έννοια, το γεγονός ότι η Επιτροπή έλαβε γνώση των πληροφοριακών στοιχείων που περιέχονται στα ως άνω έγγραφα θα συνιστούσε, αυτό καθ' εαυτό, ουσιώδη και ανεπανόρθωτη προσβολή του δικαιώματος των αιτουσών να τηρηθεί το απόρρητο από το οποίο προστατεύονται τα εν λόγω έγγραφα.

Επιπλέον, έστω και αν, σε περίπτωση ακυρώσεως της αποφάσεως, τα πληροφοριακά στοιχεία που περιέχονται στα ως άνω έγγραφα δεν μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν εις βάρος της επιχειρήσεως, η αδυναμία αυτή δεν θα είχε καμία επίπτωση επί της σοβαρής και ανεπανόρθωτης ζημίας που θα προέκυπτε από την αποκάλυψή τους και μόνον, κατά το μέτρο που το αντικείμενο του επαγγελματικού απορρήτου δεν συνίσταται μόνο στην προστασία του ιδιωτικού συμφέροντος των πολιτών να μη θίγονται ανεπανόρθωτα τα δικαιώματά τους άμυνας, αλλά και στην προ-

στασία της απαιτήσεως ότι κάθε πολίτης πρέπει να έχει τη δυνατότητα να συμβουλευτείται ελευθέρως τον δικηγόρο του. Η απαίτηση αυτή, η οποία έχει διατυπωθεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος της χρηστής απονομής της δικαιοσύνης και της τηρήσεως της νομιμότητας, προϋποθέτει κατ' ανάγκην ότι ο πελάτης είναι ελεύθερος να συμβουλευτεί τον δικηγόρο του χωρίς τον φόβο ότι τα στοιχεία που αναφέρει στον εν λόγω δικηγόρο μπορούν μεταγενέστερως να αποκαλυφθούν σε τρίτο πρόσωπο. Κατά συνέπεια, ο περιορισμός του επαγγελματικού απορρήτου στη διασφάλιση και μόνον του ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που παρέσχε εμπιστευτικώς ένας πολίτης δεν θα χρησιμοποιηθούν εναντίον του αμβλύνει την ουσία του δικαιώματος αυτού, δεδομένου ότι η, έστω και προσωρινή, αποκάλυψη τέτοιων πληροφοριών, η οποία θα μπορούσε να κλονίσει ανεπανόρθωτα την πίστη που επέδειξε ο πολίτης αυτός, παρέχοντας εμπιστευτικά στοιχεία στον δικηγόρο του, στο γεγονός ότι τα εν λόγω στοιχεία ουδέποτε επρόκειτο να αποκαλυφθούν.

(βλ. σκέψεις 159, 163-164, 167)

7. Όταν, στο πλαίσιο αιτήσεως για τη λήψη προσωρινών μέτρων, ο δικάζων κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δικαστής ενώπιον του οποίου προβάλλεται ο κίνδυνος να υποστεί ο αιτών σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία σταθμίζει τα διάφορα διακυβευόμενα συμφέροντα, πρέπει να εξετάσει αν, σε περίπτωση ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως από τον δικαστή της ουσίας, θα είναι δυνατή η ανατροπή της καταστάσεως που θα έχει δημιουργηθεί ελλείψει προσωρινών μέτρων και, αντι-

στροφή, αν η αναστολή εκτελέσεως της εν λόγω αποφάσεως μπορεί να παρεμποδίσει την παραγωγή όλων των αποτελεσμάτων της σε περίπτωση που απορριφθεί η κύρια προσφυγή.

Επομένως, στο πλαίσιο της εξετάσεως μας αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων που αποσκοπεί στην αναστολή εκτελέσεως αποφάσεως της Επιτροπής στην οποία η τελευταία αναφέρει ότι θα λάβει γνώση εγγράφων τα οποία αντεγράφησαν κατά τη διάρκεια ελέγχου βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 και τοποθετήθηκαν σε σφραγισμένο φάκελο, και ως προς τα οποία, εξάλλου, μια επιχείρηση υποστηρίζει ότι τα έγγραφα αυτά προστατεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο, πρέπει να σταθμιστεί, αφενός, το συμφέρον της ως άνω επιχείρησης να μην αποκαλυφθεί το περιεχόμενο των ως άνω εγγράφων και, αφετέρου, το γενικό συμφέρον και το συμφέρον της Επιτροπής που αφορά την τήρηση των κανόνων περί ανταγωνισμού της Συνθήκης.

Το συμφέρον μας επιχειρήσεως να μην αποκαλυφθεί το περιεχόμενο εγγράφων ως προς τα οποία η εν λόγω επιχείρηση υποστηρίζει ότι καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με τις περιστάσεις κάθε υποθέσεως και, ειδικότερα, σε σχέση με τη φύση και το περιεχόμενο των σχετικών εγγράφων. Εξάλλου, εφόσον αποδεικνύεται ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή λαμβάνει γνώση εγγράφων ενδέχεται να προκαλέσει σοβαρή και ανεπανόρθωτη βλάβη στο επαγγελματικό απόρρητο και στα δικαιώματα άμυνας μας επιχειρήσεως, σκέψεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της διοικήσεως και την κατανομή των πόρων, παρά τη σοβαρότητά τους, δύνανται, κατ' αρχήν, να υπεριοχύουν των δικαιωμάτων άμυνας μόνον υπό την προϋπόθεση ότι η Επιτροπή επικαλείται πολύ ειδικές περιστάσεις που δικαιολογούν μια τέτοια βλάβη.

(βλ. σκέψεις 180-182, 186)